

HƏRBİ-VƏTƏNPƏRVƏRLİK ANLAYIŞININ MAHİYYƏTİ

Gülşən Gülab qızı Bayramlı

BQU

gulsnbayramli@gmail.com

Xülasə

Hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsi dedikdə, gənc nəsə müstəqilliyimizin qorunması, müdafiəsi üçün əxlaqi-siyasi, mənəvi-psixoloji, fiziki hərbi peşə keyfiyyətlərini aşılamaq, onları şəxsiyyət kimi formalaşdırmaq başa düşülür. Yaşadığımız dövr gənc nəslə kiçik yaşlarından başlayaraq hərbi ruhda böyütməyi tələb edir. Pedaqog alim X.Fətəliyev hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsində məktəblilərə bu tərbiyə növünün elmi dünyagörüşünün, müstəqilliyin, xalqlar ilə dostluq münasibətinin qurulmasının əsas vasitə olduğunu vurğulamışdır.

Açar sözlər: hərbi-vətənpərvərlik, ailə, şagird, vətən, məktəb.

Summary

Military-patriotic education involves instilling young people with moral-political, spiritual-psychological, and physical military-professional qualities necessary for the protection and defense of our independence, and shaping them as individuals. The current era demands raising the younger generation in a military spirit from an early age. Pedagogue scientist X. Fətəliyev emphasized that in military-patriotic education, the scientific worldview, independence, and the establishment of friendly relations with other nations are fundamental means for schoolchildren.

Key words; military-patriotism, family, pupil, motherland, school.

Mövcud ədəbiyyatlara istinadən deyə bilərik ki, hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsi öz növbəsində ümumi tərbiyənin əsas istiqamətlərindən biri olub, gənc nəsə müstəqilliyimizin qorunması, müdafiəsi üçün əxlaqi-siyasi, mənəvi-psixoloji, fiziki hərbi peşə keyfiyyətlərini aşılamaq, onları şəxsiyyət kimi formalaşdırmaq deməkdir.

Müstəqil Azərbaycan Respublikasının möhkəmlənib inkişaf etməsində gənclərimiz böyük rol oynayır. Gənc nəslin inkişafının bünövrəsini isə kiçikyaşlı məktəblilər təşkil edir. Yaşadığımız dövr gənc nəslə kiçik yaşlarından başlayaraq hərbi ruhda böyütməyi tələb edir.

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin söylədiyi kimi: "...bizim, sizin, hamımızın vəzifəsi müstəqil Azərbaycanın sağlam gəncliyini tərbiyə etmək, bilikli etmək, müasir dünyanın əldə etdiyi nailiyyətlər səviyyəsinə qaldırmaq, Azərbaycanda müstəqil, demokratik, hüquqi, sivilizasiyalı dövlət quruculuğu

işinə cəlb etməkdir...” (<https://serqqapisi.gov.az/xeberler/genclere-herbi-vetenperverlik-terbiyesinin-asilanmasi-her-zaman-aktualdir>)

Torpağının iyirmi faizi namərd qonşu ermənilər tərəfindən işğala məruz qalan, bir milyon qaçqını, köçkünü olan Azərbaycan xalqının ümdə vəzifəsi torpaqlarımızı mənfur düşmənlərimizdən xilas etmək olub və 44 günlük Vətən müharibəsində qazandığımız Böyük Qələbədə Müzəffər Azərbaycan Ordusu böyük qəhrəmanlıqla Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin hərbi sərkərdəliyi və siyasi liderliyi sayəsində torpaqlarını erməni vandallarından, faşistlərindən azad edərək, öz ərazi bütövlüyünü bərpa etdi.

Əsaslı ailədə və məktəbəqədər təhsil müəssisələrində qoyulan, sonradan orta və ali təhsil müəssisələrində inkişaf etdirilən hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsi müasir dövrümüzün tələblərinə uyğun qurularaq inkişaf etdirilməkdədir.

Uşağın ilk “məktəbi” - ailə, ilk “müəllimi” - valideynləri və ailənin digər yaşlı üzvləri, ilk “dərslisi” isə ailədəki tərbiyədir.

Əlbəttə ki, ailələr müxtəlif olduğu üçün, uşaqların tərbiyəsi müxtəlif olur. Buna görə də bütün ailələr pedaqoji biliklərə yiyələnməli, xüsusi pedaqoji məlumatlarla silahlanmalıdır.

Respublikamızda radio, televiziya verilişləri uşaqların hərtərəfli inkişafında çox böyük rol oynayır və ailələrin bu sahədə pedaqoji-psixoloji köməyinə səbəb olur.

Ailə gənc nəsə vətənə məhəbbət və hədsiz səadət, milli köklərimizə bağlılıq, dövlətçiliyə sədaqət, doğma torpaqa məftunluq, onun qayğısına qalmaq və s. keyfiyyətlər aşılayır.

Orta ümumtəhsil müəssisələrində hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsinin aşılınması, mövzuların təhlil olunaraq diskussiyalı şəkildə şagirdlərə öyrədilməsi və bu sahədə onlarda həvəsin yaradılması məktəbin çağırışa qədərki hazırlıq müəlliminin üzərinə düşür.

İbtidai hərbi hazırlıq dərslərinin məqsədi şagirdlərə Azərbaycanın Silahlı Qüvvələri haqqında məlumatların, onların ordu həyatı ilə tanış olmalarını, hərbi xidmətə fiziki və psixoloji cəhətdən hazır olmalarını, şagirdlərdə Azərbaycanın Silahlı Qüvvələrində xidmətin müqəddəs borc və şərəf işi olmasına inamın yaradılmasını, vətənpərvərlik, əqidəlilik, dözümlülük, cəsurluq, intizam və şəxsi məsuliyyət hissi kimi mənəvi keyfiyyətlərin inkişaf etdirilməsini nəzərdə tutur. Burada da əvvəl kütləvilik nəzərdə tutulmalıdır, yəni oğlan, qız birgə işə girişməlidirlər. Həm də bizim qızlarımız həyat boyu döyüşlərdə olub, igidliklə də döyüşüblər. Onları ayırmaq şübhəsiz ki, qızlarımıza qarşı hörmətsizlik olar.

Hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsində məktəbdə “Hərbi şahin”, “Cəsurlar”, “Sağ cinah uğrunda” kimi hərbi oyunların keçirilməsi gəncləri həm Vətənin müdafiəsinə hazırlayır, həm də onlarda milli ruhu oyadır. Bu oyunlarda tələb olunan bütün fiziki və əqli hərəkətlər, çeviklik, cəldlik iştirakçılara müsbət təsir göstərir.

Bunu da qeyd edək ki, Qarabağ müharibəsi veteranları ilə məktəblilərin görüşləri keçirilir, onların şəhidlər xiyabanına, qəhrəmanlıq abidələrinə, zəfər parkına ekskursiyası təşkil olunur, torpaqlarımızın azadlığı uğrunda şəhid olan Vətən övladlarının həyatı və qəhrəmanlıqları barədə şagirdlərə ətraflı məlumat verilir.

Hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsinin əsas məqsədi şagirdləri hərbi hissələrdəki müasir silah və hərbi texnikalarla tanış etmək, onlardan istifadə qaydaları barədə məktəblilərə biliklər aşılamaq, həmçinin hərbi xidmətə başlayan əsgərlərin andiçmə mərasimlərində şagirdlərin iştirakını planlaşdırmaqdan ibarətdir.

Bu məqsədə müvafiq olaraq, hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsinin qarşısında müəyyən vəzifələr durur:

1. Məktəblilərə Vətənimizin, xalqımızın qazandığı nailiyyətlərə iftixar hissi aşılamaq;
2. Ölkəmizi xarici təhlükədən qorumaq üçün gəncləri bilik, bacarıq və vərdislərlə silahlandırmaq.

Azərbaycanın təhsil sistemində hərbi-vətənpərvərlik sahəsində qabaqcıl addımlar atan Xəlil Fətəliyev məktəblilərə hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsinin nəzəriyyəsinə fəlsəfi baxışı belə izah etmişdir:

1. Vətəni müdafiəyə milli baxışdır;
2. Respublikamızın daxilində yaşayan millətlərin dostluğudur;
3. Milli vətənpərvərlik və dünya xalqları arasında dostluqdur;
4. Öz suverenliyi uğrunda mübarizə aparan dünya ölkələri xalqları ilə dostluq əlaqələrimizdir.

Hərbi vətənpərvərlik tərbiyəsinin psixoloji əsaslarını aydınlaşdırarkən ilk növbədə şəxsiyyətin formalaşmasının psixoloji mexanizminə toxunmağı vacib bilərək aşağıdakı əsasları şagirdlərin hərbi vətənpərvərlik tərbiyəsində psixoloji varlığın mövcudluğundan danışaraq qeyd etmişdir ki, intellektual

keyfiyyətlər komponenti; iradi keyfiyyətlər; sosial psixoloji komponentlər kimi əsaslar məktəbin pədaqoji kollektivi tərəfindən aşılamaqla əhatə olunması vacib məsələ doğura bilər. (2, səh. 137)

Hərbi vətənpərvərlik tərbiyəsinin özünün xüsusi qanunauyğunluqları vardır. Tərbiyənin bu sahəsi təşkil edərkən onu həmin qanunauyğunluqları nəzərə alınmalıdır. Bu qanunauyğunluqlara əməl olunduqda hərbi vətənpərvərlik tərbiyəsi də düzgün yerinə yetirilir.

Həmin qanunauyğunluqlar aşağıdakılardan ibarətdir:

1. Hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsinin elmi dünyagörüşü ilə şərtlənməsi qanunauyğunluğu;
2. Hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsinin demokratik humanizm ilə əlaqəsi qanunauyğunluğu;
3. Hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsinin beyləlmiləl tərbiyə ilə vəhdəti qanunauyğunluğu. (2, səh. 138)

Hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsi işində ölkəmizdə yaşayan bütün kiçik xalqlar və qurumlar da cəlb edilməlidirlər. Vətənin müdafiəsi, onun qorunub saxlanması hər bir vətəndaşın şərəfli məqsədi və vəzifəsi olmalıdır.

İstifadə olunmuş ədəbiyyat:

1. Fətəliyev X.Q. Məktəbli gənclərin hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsi. Bakı: Maarif, 1987.
2. Əsgərov İ.B. Hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsinin əsasları. Bakı: 2000.
3. Namazov S. Hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsinin aşılmasında ailə, məktəb və ictimai təşkilatların əlbir işi. Bakı: Şur, 2003.
4. Paşayev T. Diyarşünaslıq materialları əsasında gənc nəslin vətənpərvərlik tərbiyəsi. Bakı: Nərgiz, 2002.
5. <https://serqqapisi.gov.az/xeberler/genclere-herbi-vetenperverlik-terbiyesinin-asilanmasi-her-zaman-aktualdir>.